

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — " "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — " "
" četrť " 2 " 60 "

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno tristopno vrsto se plačuje: 6 kr. če se tiska 1krat, 5 " " " " 2krat, 4 " " " " 3krat. večje pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 80 kr.

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Ljubljanski program.

III.

—p. 8 Hrvatske 10. febr. [Izv. dop.]

V poprejšnjih dveh sestavkih smo razkazali enakost in skupnost materialnih in dušnih koristi jugoslovenskih narodov. Naj zdaj še pokažemo, da imamo Jugoslaveni tudi enake in obče politične koristi, ki nas na naše zedinjenje napotujejo.

Tisti socijalni ustroj, ki ga dan danes „državo“ imenujemo, ima v prvi vrsti npravstvene, humanitarne svrhe. Država, ktera je te svrhe v drugo, v tretjo, ali v zadnjo vrsto postavila, ali morebiti celo zanemarila, zgrešila je svojo npravno pot. Njene ustanove niso več kél (kitt) za državotvorne elemente, ampak verige so, ki državotvorne elemente silom v eno skupino vežejo. To je tisti skok, po katerem se pravna država pretvori v policijsko državo.

Mi Jugoslaveni habsburške in turške monarhije smo videli vse do danes v obeh teh državah nam nasproti samo policaja, ki se nam tudi tačas žugajočim prstom grozi, kader celo brez državne pripomoči za npravstveno-humanitarnimi nameni težimo. V tem policijskem državnem postopanju nasproti nam je bil do sedaj tudi dokaz zlobe. Beseda zloba je trda beseda, pa mi si ne moremo kaj, ka je ne bi opotrebili: resnična je! — V nas Jugoslaveni je prodrla zavednost, da nas hoté Turki, Magjari in Nemci samo kot „gradivo“ rabiti, iz kterega bi si ti „gospōski“ narode za sebe gizdave palače gradili. Dokler nam ta od dana na dan živeje prihajajoča zavednost ni naše tožne situacije razsvetila, bili smo zadovoljni, kakor je n. pr. nemo blago (živina) zadovoljno, ki ne ve, da ga gospodar zato pita, da ga bo pitanega mesarju prodal. Od tistega trenutka pa, ko se je zavednost našega potisnjenege stanja v naši duši probudila, postali smo i v turški in v habsburški monarhiji malkontenti. — Jugoslaveni turške monarhije so silom podjarmljeni, ali boj med njimi in Osmanli, dasiravno že blizo pet sto let nepretrgoma trpi, še ni do kraja dognan. Bojna sreča počela se je v naših časih zmerom odločneje na slavenko stran nagibati, in čas ni več daleč — gotovo ga bo še danes živeča generacija doživela, — da bo turški blisek nazaj čez Helespont potisnen. — Mi Jugoslaveni habsburške monarhije se o duvalističnem preustrojanju naše monarhije nismo za svét prašali, kakor bi se bili morali, nam se je enostalno že gotovi duvalizem v potrjenje predložil! Res je, naši zastopniki so ga onstran in tastran Sotle odobrili in potrdili — bog jim plati! — in sicer samo iz tega razloga, ka ne bi protivnega mnenja zdražbe delali. S tem svojim postopanjem zgubili so zaupanje svojih volilcev, ki se je v poslanih jim nezaupnicah in protestih jasno in javno očitovalo. Hrvatski, srbski in slovenski narod ni nikoli duvalizma pripoznal, pa ga tudi še danes ne pripozna. Dokaz temu so resolucije slovenskih taborov, sklepi političnih društev, in izjave vseh neodvisnih naših časopisov. Duvalizem storil se je brez našega sodelovanja, proti naši volji, proti našim duševnim, materialnim in političnim koristim: in to je, zavoljo česa ga za nas kot pravoveljavno ustrojstvo habsburške monarhije in thesine pripoznavamo. Mi v Beust-Andrašijevi pogodbi vidimo redivivum foedus Arnulfo-Szoltanum, ki je bil svoje tetivo v prvi vrsti proti nam Slavenom nategnul. Mi Jugoslaveni te pogodbe nikakor podpisati ne moremo, ker bi podpisavši jo, sami sebi smrtno obsōdbo podpi-

sali. In zavolj tega se tudi ne smatramo obvezane po tej pogodbi, ampak popolnoma svobodne za samostalno politično akcijo. Kaka bo ta naša politična akcija od seh mal, to smo povedali v ljubljanskem programu. — Skušnja je po raznih eksperimentih učila, da razni narodi habsburške monarhije humanitarne državne namene ne morejo niti pri centralističnem, niti pri duvalističnem ustroji naše monarhije doseči, ampak samo po federalizmu, in v ta federalizem hočemo mi Jugoslaveni kot politična enota stopiti.

Važno, prevažno vprašanje je to: kako se ima politično zedinjenje Jugoslovanov habsburške monarhije izvesti? — Ljubljanski program pravi, da v okviru habsburške monarhije. Ali v okviru Ogerske krone, ali v okviru cislajtanske Avstrije, ali neodvisno od obeh in neposredno z dinastijo samo? — vse to je danes še popolnoma odprto vprašanje. Po tem, da se je vpotrebil izraz „habsburška monarhija“, bi se moglo misliti, da se ima jugoslovensko edinstvo kot tertium coordinatum vzporediti i Avstriji i Ogerski; — vendar pa ta izraz, poleg našega ne merodajnega mnenja, logično ne izključuje, da bi se jugoslovensko edinstvo moralo n. pr. v okviru ogerske krone v ožjem smislu izvesti; če bi se namreč ta pot kot krajša, in kot bolj oportun pronašla, nego celo samostalna pot. Okvir ogerske krone mogel bi se kot sigurna etappa do zaželene končne samostalnosti vpotrebiti. Razvitek vsake ideje gre le korak za korakom, ne pa skok na skok. Da so se glede tega z izrazom „habsburška monarhija“ vrata politične akcije tako na široko odprla, ima na eno stran svoje dobro, na drugo stran pa tudi svoje zlo. Mi vemo, da je ravno zavolj tega izraza debata v ljubljanskem jugoslovenskem shodu najbolj trda bila. Veliki del hrvatskih in srbskih velmožev je v Ljubljani predlagalo, naj se v programu izreče, da Jugoslaveni habsburške monarhije se hote v okviru ogerske krone v eno politično individualiteto zediniti. Ljubljanski očetje so se pa baje tega predloga tako vstrahšili, da se je ta njih strah v počtev vzeti moral, in tako je pri končni redakciji programa ta pasus izostal. Morebiti se je s tem tudi kakšni secesiji koren odseči hotel. Ali je tako pametno ravnano bilo, to je danes težko reči. Bodočnost bo pokazala, ali ni morebiti bolje bilo, da se je na ravnost reklo: Jugoslaveni habsburške monarhije hote v eno politično zvezo stopiti, ter kot politična individualiteta v okvir federacije ogerskih ali podonavskih narodov stopiti. — Kar se v programu ni izrecno reklo, to se še more v spomenici reči, ktera se bo na temelji tega programa izdelala. Faktum je, da so se Magjari manje sovražni pokazali ljubljanskemu programu nasproti, nego Nemci.

Iz celo zanesljivih ust ve pisatelj tega, da je bivši ban Rauch odličnemu slovenskemu rodoljubu in poslancu kranjskega sabora po prilici mesec dni pred svojim odpustom glede ljubljanskega programo rekel: „Das Laibacher programm hat einen gesunden kern in sich, aber — je dostavil — die Slovenen werden dem Mrazović aufsitzen.“ — Tukaj na Hrvatskem smo tega prepričanja, da bi bil ljubljanski program, če že ne drugo, vsaj odločneje lice dobil, če bi se ga bili mladi Slovenci obilneje udeležili. Pokvarjeno sicer še nič ni, zamujeno pa tudi še ne, dokler spomenica, ki bo programov komentar, še ni proglašena. Naj bi to jugoslovenski odbor v Ljubljani resno preudaril.

Prva skrb Slovencev naj bo, da prej ko preje z Nemci likvidirajo, drugače se jim zna zares pripetiti.

da bodo kakor trohica med zobmi nemške čeljuge obviseli. Politkar mora hladokrvno računati. Ne simpatije, ne antipatije ne smejo odločivne biti, ampak le koristi. Razum mora govoriti, srce molčati. Ljubljanski program je gora, do ktere se more le preko-račenjem nižjih gričev priti. Slovenci morajo preko-račiti poprej grič zedinjena Slovenije, Hrvati grič reintegrirane troedine kraljevine, turški Slovani grič turškega jarma. Kar smo tukaj pisali, pisali smo gledaje na fakične razmere in preudarjaje politične koristi Jugoslovanov.

Dopisi.

Is Kranja, 10. febr. [Izv. dop.] (Politično društvo. — Vodnikova beseda) V zadnjem listu „Slovenskega Naroda“ oglasil se je iz Gorenjskega nek dopisnik, ki ima precej zlato upanje, da se bode z enim taborom vsem napakam v okom prišlo, ki imajo svojo korenino deloma v nemarnosti birokracije, deloma pa v domišljeni varnosti narodnih krogov in pomanjkanji narodne zavesti med ljudstvom. Po mojem prepričanju en sam tabor nima dovolj vspeha, ako se ne podpira z drugimi postavnimi pripomočki. Pri taborjih se sicer za trenotek vname srce našega kmeta za narodno reč. Ako se pa nič več nestori, izgine po malem. Pri taborjih govore navadno zato odločeni govorniki. Čeravno se vsacemu deležniku dovoli, svojo misel povedati, vendar je težava za kmeta, da bi brez vaje znal svojo misel povedati ogromni množici nasproti. V domačem krogu političnega društva pa si lahko to vajo prilasti. Pri društvenih shodih v pozameznih krajih, ki se veliko lože čestokrat skličejo nego taborji, pa se sleherno politično vprašanje na drobno pretresuje in še le s tem se dovolj razjazni politični razgled in vtrdi značaj. S premišljanjem raste prepričanje in s prepričanjem samosvest. Da se doslej le malo hvalijo vspehi društva „Slovenija“, krivo ni društvo samo na sebi, ampak apatija, ki je nekaj časa morila duhove ljubljanskih krogov. Ako pa politično društvo marljivo spolnuje svojo nalogo, kaže se veselejši sad. V političnem društvu pridejo doslej neznane moči na površje, kar je posebno pomenljivo za volitev. V političnem društvu je prilika dana v debatah in govorih vaditi se, in vsako koristno misel zbuditi, ki bi brez tega prej ko ne za vselej zaspala. V društvu goji se čut narodne edinosti. Da bo tabor imel zaželene vspeh, treba je da se ljudstvo v malih shodih in v političnih društvih na to pripravlja. Mi priporočamo toraj rodoljubom na Gorenjskem, da nemudoma snujejo v različnih krajih n. pr. v Kranji, Radolci, Kamniku politična društva. —

Kar zadene razzodbo gorenjskega dopisnika o birokraciji, mu dajemo v celem prav, vendar se najdejo tudi hvalevredne izjeme. Pri c. kr. sodnijskem uradu v Kranji je ravnopravnost začela prav lepo razcvetati se, največ zasluge čestitamo gospodu zemljiščnemu bukovodji Dragotinu Pec-u. Konečno še nekaj v Vodnikovi besedi v Kranji.

5. t. m. zvečer se je v za to kinčani čitalnični dvorani zbralo obilo deležnikov; med gosti zagledali smo nekaj narodnih županov in duhovnov iz okolice, potem c. kr. okr. poglavarja. Pri tej besedi smo se prepričali marljivosti naših domorodcev in domorodkinj. Naj pred so se skazali domači umetniki v muzikalnem kvin-

tetu, igranem od gg. Pec-a, Praprotnik-a, Cibin-a, Račić-a in Hubeny-a. Na to je gosp. dkd. Belan Poznik govoril o zaslugah Vodnika, kot pesnika, boritelja za narodne pravice, buditelja ideje zedinjenja, časnikarja, arheologa in učenika slov. mladine. Prvi del govora o pesmotvorih sploh in posebno Vodnika, opiral se je na klasike različnih narodov, v drugem delu je govornik navduševal poslušalce za idejo zedinjenja, mimogrede obračal pozor na žalostno osodo francoskega naroda, ki je djansko pokazal, da se ideja zedinjenja Slovencev da izvršiti. Tretja točka programa bil je igrokaz Trstenjakov „Vodnik v Olimpu.“ Vsakdo je moral občudovati gosp. Pec-a, v katerem je nevajeno oko res zagledalo ranjcega pesnika. Da je g. Šavnik predstavljaje Jenko-ta izvrstno dovršil svojo nalogo, to se že razume. Po krasnem razsvitu se je pesniška grupa k koncu igre pokazala, in tudi rajska podoba Turnogradske — „Franja Jugovič-eva.“ Gospodje kakor gospe in gospodične, vse se trudi na narodnem polji; posebno hvalo pa zaslužite gospodični Jugovič-evi Franja in Katinka, res pravi izgled drugim Slovenkam!

H koncu programa je igral g. Hubeny na goslih Havserjev solo, kterege je spremljevala Katinka Jugovic.

* **V Gorici**, 9. februarja. [Izv. dop.] (Dalje.) Bahajo se na dalje laški poslanci s tem, da so leta 1861 poslali v državni zbor dva Slovence, Goriupa in Černeteta, čeravno so imeli oni večino v deželnem zboru. Ali tudi ta koncesija je le na videz. Treba je pred vsem opomniti, da deželni zbor mora izvoliti poslance za državni zbor iz dotičnih skupin in ne iz celega zbora. Dež. zbor goriški voli dva državna poslanca, enega iz srede poslancev velikega posestva in drugih, družega iz srede poslancev občin. Leta 1861 sta bila izvoljena Goriup iz prve, Dottori iz druge skupine. Dottori pa se je poslanstvu odpovedal z izgovorom, da ne zna nemškega jezika, kateri bi bil potreben za državnega poslanca.

Volil je tedaj dež. zbor vdrugič, pri kateri volitvi ni dobil noben poslanec večine glasov, in vrh tega se Doljak odpove poslanstvu. Pri tretji volitvi dobila Rismondo in Černe vsak po 8 glasov, a nobeden večine; tudi pri četrti volitvi ne dobi nobeden večine glasov in šli so k ožji volitvi med Černetom in Rismodo. — Večino glasov dobi zadnji. Pa tudi Rismondo se izgovarja s tem, da ne zna nemškega jezika in se odpove časti državnega poslanstva.

Ker so se bili odpovedali že trije izmed laških poslancev, ni bilo drugače, kot Slovencu glas dati, ker v dotični skupini ni bilo več laških poslancev za ta posel količkaj sposobnih. Na tak način je prišel Černe v državni zbor leta 1861.

Iz vsega tega sledi, da tudi to ni bilo za Slo-

vence nobena koncesija, ampak da sta bila tistikrat dva Slovence poslana v državni zbor, ker tega poslani hotel sprejeti od laške strani noben poslanec. Za izgovor sta imela dva laška poslanca neznanje nemškega jezika; ako se pa pomisli, da v letu 1861. je bil še preživ spomin na laško vojsko leta 1859, v katerem je bila Avstrija zgubila Lombardijo, in v kojem je bil sedaj propali Napoleon izrekel, da Italija mora biti svobodna tujcev celo do jadranskega morja, menim da pravo zadenem, ako trdim, da bi znal biti skriti vzrok odpovedi časti državnega poslanstva za Lahe ta, da so se bali kompromitirati se Italiji nasproti, kateri po njih upanju bi imela biti v kratkem pridana tudi goriška grofija.

Iz tega se vidi nadalje, da iz vsega svojega prekanjenega ravnanja hočejo Lahi še gotov denar kovati, češ da vse to se je godilo iz ljubavi do Slovencev, in da jim morajo torej slednji biti še hvaležni. Tudi ti dogodki se nahajajo v zgorej omenjenem poročilu.

Trde laški poslanci, da v tisti dobi so bili dovolili Slovcem primerno zastopstvo v deželnem odboru. Da tudi to ni res, razvida se iz sledečega: dež. odbor se je bil leta 1861 v seji 11. aprila tako izvolil: Doljak, Pajer, Deperis in Winkler so bili odborniki, torej trije Lahi in le en Slovenec, in če prištevamo še deželnega glavarja, kateri je predsednik odbora, sedelo je v goriškem deželnem odboru 4 Lahov in le en Slovenec. Da tako zastopstvo ni bilo po nikakem primerno za Slovence, katerih ste na Goriškem $\frac{2}{3}$, med tem ko je Lahov le $\frac{1}{3}$, to je očitno. Pa tudi če se jemlje ozir na število poslancev dež. zbora, ni bil tak zastop primeren, ker med 21 poslanci bilo je 7 Slovencev in 14 Lahov, torej bi morala vsaj dva odbornika biti Slovence, da bi se zamoglo to zastopstvo primerno imenovati, in to tem več, ker s preč. nadškofom je bilo slovenskih poslancev 8 med 22. Tudi ta koncesija je bila tedaj le bosa, in je le prazna hvala.

Ravno tako, ako ne še hujše se godi 4. koncesiji, to je, da so Lahi priznavali enakost slovenskega jezika. Ta enakost je bila tako izpeljana, da je bil uradni jezik v deželnem zboru in odboru le laški; v laškem jeziku so se pisali zapisniki in poročila deželnega zbora; v laškem jeziku so se razpravljale in sklepale vse postave, v laškem jeziku so se reševale vse vloge in dopisovalo se je vsem uradom le v laškem jeziku. Evo enakost slovenskega jezika z laškim! V tej reči nahajamo en sam izjemek, da je odbornik Winkler smel začeti slovenskim strankam slovensko dopisovati, kar se je pozneje razširilo tudi na županije. Tako tedaj tolmačijo Lahi enakopravnost jezikov, in se potem še s tem bahati drznejo!

(Dalje prih.)

Iz Zagreba, 15. feb. [Izv. dop.] Dasiravno je

Avstrija za nas inozemstvo, vendar je faktično še zmerom toliko vezilnih niti, toliko doticajev javnega življenja med nami in Avstrijo, da avstrijske politične promene niso samo, ka bi se za nje zanimali, kakor se n. pr. zanimamo za ministarske krize v Rumunski ali kjer si bodi drugod, ampak avstrijske politične promene imajo tudi nek stvaren vpljiv — morebiti večji vpljiv, nego si ga kdo misli — na naš domači politični razvitek, in to je, zavolj česa pozornim okom spremljavamo pota, po katerih koraka zveržena politika v Avstriji. Mi Slavni habsburške monarhije stojimo tako, da imamo eno ramo na Avstrijski, drugo na Ogerski strani. Kdor je dobil udarec po desni rami, ta ga čuti tudi v levi in narobe, in to je za nas Hrvate en razlog več, zakaj politično gibanje v Avstriji tako pazljivo motrimo. — Kakšna bodo dela novega ministerstva, to se bo, se ve da, še le pokazalo. Kot prikupljiv prognostikon se pri nas ima to, da je novo ministerstvo obljubilo 19. članek decembrovke iz dosedanje pismene oblike v dejanje prevesti. Slavenske narodnosti — tako mi tukaj sodimo — bodo na dobičku; sicer si pa nikakor ne prikivamo, da bo — ne mara — ob enem svoboda kolikor toliko zgube trpela. Ne da se tajiti, da so nemške zmage na Francoskem in inavguriranje cezarizma na Nemškem povod dale, da je skoz celo Evropo neka mrzla sapa vleči začela, pri kateri človeka, boječega se za svobodnostni duh, kurja polt spreleta. Reakcionarni elementi so se naenkrat povsod in tod grdo razrogali. Stranke, ki so se do sedaj vedno poniževale, začele so kaj drzno svoje glave na viške vzdigovati. Ljudje, ki so do sedaj s krinko pred obrazom okoli hodili, razkrili so se, ter jih ni več ne sram, ne strah se v pravej podobi pokazati in javno za reakcijo delovati. — Če bo ta splošna prikazen tudi v naši monarhiji svoje žrtve zahtevala, niso na tem ne naše svobodnostne ustanove, ne njih poraba, pa tudi ne novo avstrijsko ministerstvo krivi, ampak to, da še nismo dosti jaki, ka bi se mogli tem vpljivom odtegniti, ali jim zoperstati, ter jih premagati. Sicer pa morebiti tudi nikjer drugej ni toliko skritih reakcionarnih elementov, ki samo na „qua data“ — čakajo, kakor ravno pri nas v habsburški monarhiji, ta in onstran Litave, Bože daj, ka ne bi bilo tako! — Toliko glede nastopa novega Avstrijskega ministerstva, kakor pri nas o njem in o občeji situaciji mislimo.

Rogoborenje med našimi političnimi strankami je po padu Raucha precej svoje ostrine in trpkosti zgubilo. Kaj ne bi! Predmeta, zavolj kterege je med strankami naj večja gonja, največe pipanje in trganje bilo: Raucha, tega ni več! — Banovanje moralo se mu je pa vendar hudo prikupiti, kajti denes stanuje kot „razban“ v banskem dvoru, ter se nikakor ne da iz njega ven. Nazadnje ne bo drugo preostalo, nego z loparjem

Listek.

Razgovori.

I.

Ko je Šafařík v slavenskih starožitnostih naštel našega naroda kreposti in čednosti, nikakor ni pozabil niti slavenskega plemena velicih grehót in hib, mej kterimi posebno považuje premajheno čislanje samega sebe in domačega svojstva ter preveliko hrepenenje po vsem, kar je nedomačega, kar je tujega. Slavenski največji narodni greh je od nekđaj bil premajhen slavenski ponos, premlačno narodno čutje. Jezik, običaje, svojovlad, izročila staroslavna, pesništvo, vse je bil Slaven sposoben za tujstvo zameniti, zdaj laže zdaj teže, kdaj z lepa, kdaj z grda, tu kesneje tam hitreje. Iz te neodpustne slepote, iz tega nedostatka vsega narodnega ponosa je Slavenom izrastlo premnogo bridkih a zasluženih nezgod, ako niso morebiti izrastle vse, kar so jih koli pretrpeli od početka do denšnjega dneva.

Izkušnje, posebno kader so bridke, modré um, in slavenske izkušnje so bile tako grenke in trpke, da trpkéje niso mogle biti. Ako bi Slavenov ne bile te izkušnje izpametovale, ne bilo bi jim že nikakor pomagati. A vendar so jih izvedrile vsaj po nekod in po nekoliko, posebno v zadnjih časih. Začela se je mej

njimi čislati svojina, začelo se ceniti svoje pesništvo, svoji običaji in zlasti svoj jezik. Odprle so se jim oči ter vnel trud, ohraniti slavenstva, kolikor ga še ni utonilo. Iz blata so vzdignili pohojeno slavenščino ter izkušajo narediti prestol, na katerem bi gospodovala mej njimi, a to po pravici, ker jezik najože mej saboj druží sinove enega rodu ter značajno loči narod od naroda. Bistroumni slavenski učenjaki so se pogreznili v globočino krasnega svojstva naše besede, premišljali so njen ustroj, zasledili nje trdne zakone, po kterih se na vnenjo stran odlikuje od sorodnih jezikov a v svojih mejah vendar tudi loči narečje od narečja. Ustanovili so torej njene granice, izruvali, ali vsaj izruvati poskušali mnogoletni plevel, zasejan iz tujih razorov. Slavenskega jezika velikanski oklep, rje in prahu poln, vzeli so iz temnega kota v roko in ga neutrudno gladili, da bi mu zopet zabliščalo prvotno lice. Njihovo delo ni bilo zastonj. Seme je ozelenelo, samo stoteri sad obetaje.

Nikakor ni po slepem naključji, da se je Slaven mej vsem drugim preiskovanjem najpoprej in tudi najkrepkeje poprijel baš jezikoslovstva, v katerem je korenit, kakor do zdaj ne še v nobenem znanstvu. Živa potreba in dobro je bilo, da se je tako zgodilo. Nekak notranji nagib sam, nekaka dušna žeja nas je k temu gnala, kakor žene telesna žeja k bistremu studencu.

Možje, kteri so se trudili z našim jezikom, ti so nas prvi sešteli ter vsemu svetu glasno povedali, koliko je otrok naše matere; oni so prvi pokazali, kako neizmerno je še zmirom slavensko drevo, če tudi mu je že toliko vej suhih odletelo. Ti možje so zopet obudili sveto iskro slavenskega čutja v mrzlih slavenskih prsih, in zato njih imenu ostane večja slava v naši zgodovini nego da bi z mečem pomagali zopet osvojiti, kar je nekđaj bilo našega, a kar smo pozneje izgubili po svoji in po tuji krivici.

Da to velikansko in težavno delo zdaj še ni dovršeno, temu se nikakor ni čuditi, ker se je pričelo stoprv z našim vekom. Da se junaškim Agamemnonom primési in časi postavi po robu več nego samo eden grbast Tersit s hripavim grlom, kdo bi se o tem hudoval? Treba je tudi Tersitov, če v drugo ne, vsaj v to, da mej ozbiljni posel pride časi kaj veselosti in šale. Ako začno preošabno kričati po taborji, najde se Odisej, kteri na grbava pleča palico tako trdo položi, da bodo po preprostih licih tekle solze, debele kakor grab.

In baš mi ubogi Slovenci, ki nikoli nismo imeli svojega carstva na zemlji niti ga ne bodemo, če si ne vem koliko prizadenemo, zatirani in tujcem pokorni, od kar se naše ime čita v zgodovini, živoči mej Nemci in Vlabi, kteri so nam oboji že toliko odtrgali bratov

ga ven iztirati. Narodnjaki niso s tem zadovoljni, da se je Rauch samo razbanil, oni zahtevajo, naj se zdaj še tudi pred kazeno sodnijo postavi; ter na to ženejo, da naj se vse tiste njegove civilne pravde revidirajo, ktere si je on tečajem svojega banovanja tako rekoč kot stranka in ob enem naj viši deželni sodnik sam sebi prisodil bil. Čuje se, da je on v strahu, ka se to ne bi vresničilo, ves svoj imetek na svojo gospo prepisati dal. Če mu bo to le kaj pomagalo, razžaljena pravica zahteva vsakako svojo pomiritev! — „Mladega“ bana še zmerom ni v Zagreb. Svet je že začel naslušati, ka se je morebiti „skujal.“ Sumnjivo je to vsakako, da ga tako dolgo v Zagreb ni. Tudi stari banovi doglavniki, po „Zatočniku“: Rauchovi „doušniki“ so še zmerom na kormilu. Zakaj se z njihovim odstranjenjem tako dolgo odlašaja? Zakaj se z nimenovanjem novih doglavnikov tako dolgo zateza? Kaj se pa že zopet godi za kulisami?

Politični razgled.

Njegovo veličastvo je imenovalo predsednika največje sodnije Ant. pl. Schmerlinga za predsednika gosposke zbornice za dobo sedanjega zasedanja.

Hohenwartova okrožnica do deželnih predstojnikov ni nikjer z veseljem sprejeta. Istina je, da bi tako okrožnico laho razposlalo vsako ministerstvo. Za nas je okrožnica samo v toliko zanimiva, ker tirjaje da morajo uradniki stati nad strankami, da morajo spoštovati postavo in njeno avtoriteto, dokazuje, da temu do zdaj ni bilo tako. Praktično vrednost pa jej moramo vsako odrekati, dokler n. pr. v Mariboru sedi okrajni sodnik Ribič, ki je rekel, da so postave gledé ravnopravnosti samo pesek, ki se ima posipati v oči „slovenske kanalije.“ Sliši se na dalje od ministerskih namenov, da se bo de odpravil časnikarski kolek, kar bi ministerstvu pridobilo prijaznost novin, in pa kolek pri železniških potnih kartah, kar bi ministrom pridobilo ljubezen nižih stanov.

„Novice“ pišejo o slov. drž. poslancih: Naši poslanci gredo v državni zbor in to vsled adrese deželnega zbora, ker kdor je šel v delegacijo, ki je določevala državne stroške, mora dosledno „ad hoc“ iti tudi v državni zbor, ki določuje dohodke, iz kterih se plačujejo stroški. Nihče ni nikoli o tem družih misli bil, in to tem manj, ker državnopravna opozicija v vsem solidarno ravna in si je pri razhodu iz Dunaja obljubila, da se v razgovor sopet snide na Dunaji. „Slov. Gospoda“ je popolnoma si prisvojil naš nasvet o postopanju slov. državnih poslancev in tudi on od šestoro štirskih odločno tirja, naj gredó na Dunaj, da konečno zvemo, pri čem smo.

Poljski listi poročajo iz českých virov, da je gotovo, ka se bode Avstrija skušala sprijazniti z Rusijo. To se sicer nikakor ne sklada z Beustovo okrožnico do avstrijskih zastopnikov pri tujih vladah, v kteri trdi, da ostane avstrijska zunanja politika nespremenjena; a Beust sam menda ne stoji prav varno. Beustov novinar Warrens je zgubil vso zvezo z vladnimi krogi, tako da je moral ustaviti svojo „Correspondenz“, kar se nam vsakako zdi pomenljivo.

Srbske vladne novine „Vidov dan“ dokazujejo, da se mora Bosna združiti s Srbijo, ker je od tega združenja odvisna prihodnost ne le Bosne, ampak tudi Srbije same. „Vidov dan“ trdi, da bi tudi Turčija in Evropa vsled tega zedinjenja bila na dobičku, ker bi to bilo poročstvo, da se vzhodne dežele ne bodo drugje tirjale in drugam oddajale. Vladnemu srbskemu listu je to vprašanje moralično že rešeno, dejansko pa se bode in se mora v kratkem rešiti.

Francoško narodno zastopništvo je vse volitve potrdilo in pri volitvah iz Elzasije izreklo svoje žive simpatije za to deželo. Zapisniki kažeje, da se je prebivalstvo prav živo udeleževalo volitev. 5/7 zapisanih je volilo. 16. t. m. se je imela konstituirati nova vlada, ki bode imela nalogo v imenu narodnega zastopništva dogovarjati se z Nemci gledé prihodnjega miru ter ga skleniti ako bo kazalo, ali pa vojsko nadaljevati, ako bo treba. Slednjega se menda ni več bati. Ljudstvo je poslance živahno pozdravljalo s klici: Živela republika. Sicer bode začasnega pomirja v kratkem konec in Bismark ga boče le onda podaljšati, ako dohode dovolj poročtev, da se gotovo sklene mir. Zadnja pošta poročja, da se je pomirje podaljšalo za 5 dni in zatorej na tako kratek čas, ker se Francozi na jugu močno oborožujejo in ker so sklicali novake za leto 1872. — Gambetta je zbolel. Trdnjava Belfort je kapitulirala. Posada sme oditi z orožjem in vsem imetkom.

Napoleonov oklic je v pruskem taboru zbudil nevoljo, ker tam menijo, da kot vojni jetnik ni imel pravice do tacega koraka.

Razne stvari.

* (Deželni odbor kranjski) je v poslednji svoji seji sprejel podobo rajncega dr. L. Tomana, ki jo je izvrstno malal naš rojak gsp. Frankè v Benetkah in deželi v dar poslal. Odbor je sklenil, da se zahvalno pismo pošlje gsp. Frankétu in mu izreče radostno priznanje za res mojstersko sliko. — V tej seji je došlo odboru pismo štajarskega deželnega odbora, v kterem se mu naznanja, da na Štajarskem zidajo veliko norišnico, ki bode prihodnje leto dodelana in bode imela za 400 norih prostora, ter mu prijazno ponuja, naj bi

tudi kranjska in koroška dežela svoje nore pošiljala v to prostorno norišnico, ki bode, kolikor mogoče, kakor za svoje lastne bolnike, tako tudi za druge stavila nizko plačilo. Štajarski deželni odbor piše v tem pismu, da tako bilo bi pomagano kranjskemu, pa tudi štajarskemu deželnemu zakladu. — Naš deželni odbor gledé na velike stroške, ki so načrtani za novo zidanje norišnice kranjske in njeno vzdržanje in glede na premajni kapital, ki ga dozdej ima dežela naša za to napravo, je radosten sprejel to ponudbo ter jo bode krepko zagovarjal v prihodnjem deželnem zboru, da odstopi od svojega prejšnjega sklepa zidati novo norišnico. — Na prošnjo nekega malega posestnika, da bi se mu iz zaklada dijaških ustanov posodilo na njegovo zemljišče 200 gold., je deželni odbor v načelu sklenil, da se na zemljiščina posestva iz imenovanega zaklada ne morejo dajati majhna posojila. — Prošnja mnogih vasi iz Bohinjske doline zarad novega tira one ceste, ktera pelje zdaj čez Babno goro, je deželni odbor izročil cestnemu odboru radoljškega okraja, naj hitro o tej zadevi odgovori. — Davkarskim občinam žužemperškega okraja, namreč: Smuke, Rebra, Gorenjega Križa, in Valične vasi, kterim je 2. julija in 15. avgusta l. l. toča in vihar poljske pridelke pokončala in tudi veliko druge škode naredila, je deželni odbor dovolil iz deželnega zaklada podpora 500 gld. za semenska žita in za druga semenska sadeža. — Za pokončanje 2 steklih psov je deželni odbor podelil premiji po 10 gld., za eno volkuljo pa postavno strelnino 25 gld. in za 3 volkove strelnino po 20 gold.

* (Kranjska špraha.) Vsakdo bi mislil, da je ni več, pa veleslavni c. k. deželni vladi v Ljubljani gre zasluga, da jo je zopet eskamotirala na beli dan. V Laibacheri, št. 36, se namreč bere črno na belem, da 6 razpisanih štipendij dobé „der krainnerischen Sprache kundige Studirende.“ Da möchte man tirolerisch werden!

—r.— (Kupčijska in obrtnijska zbornica ljubljanska) prav skrbno špoga nemščino, kar je tem bolj čudno, ko so vsi družabniki tega zavoda narodnjaki, na novo potrjen predsednik gosp. V. C. Supan, podpredsednik gosp. J. Horak in tajnik gosp. Murnik, bivši vrednik Novicam, sedaj pa celó državni poslanec, tedaj sami domačini. Čuli smo že trgovce zaradi tega se pritoževati in jako radovedni smo zvedeti vzrok tej prikazni, ktera bi se dandenes ne smela nahajati, dandenes, ko ne velja le z besedami, ampak tudi z dejanji narodnosti vsigdar in povsod delati široko gaz.

* (Iz Postojne) se nam piše, da tamošnja čitalnica napravi zopet na 19. t. m. veselico z godbo, petjem, tombolo in z predstavo šaloiger: „Zakonske nadloge“ in „Živomrtva zakonska“. — Potem bode ples.

in zemlje, ki smo torej najbliže pogubnega brezna že od nekđaj, baš mi se moremo hvaležno ponašati, ker smo blagodejne svetlobe jezikove modrosti najpotrebnejši vseh Slavenov, da smo res tudi obrodili dva največjih slavenskih jezikoslovcev: Kopitarja in Miklošiča. Vidi se, da je še zmirom resničen stari prigovor: bog pride pomagat, kader in kjer je pomoči najbolj treba.

Tako na priliko bi si stvar „žalostno-vesel“ mislil mož iskrenega slavenskega srca, kteri bi živel samo v knjigah in znanstvih, ne oziraje se okrog sebe, kaj se godi na levo, kaj na desno. Mislil bi res pošteno, a tudi motil bi se — pošteno! Trud slavenskih jezikoslovcev izvestno ni izgubljen; a da bi njih duševni dobitki že bili obče blago vseh tistih dvonogih slavenskih žival, ktere ne orjó z drevesom, nego s peresom, to je zmota! Tega zdaj še ni, in koliko let mine, predno to pride? Svet je drugačen v mislih kake brezposlene ali predobrohotne glave, drugačen v goli resnici. Kakšen je v resnici, kar se dostaje te stvari, o kteri se menimo, hočemo pregledati in odkrito povedati.

Ker svet rajši umeje krivo nego prav, zdi se nam treba, najprvo izreči, da če se je prej prevaževalo, kako draga in sveta bodi svojina Slavenu sploh, nikdo ni hotel zahtevati, naj bi se Slaven zaprl, s kitajskim zidom ograbil vsemu, kar so pred njim tujci iznašli in

dovršili. Samo glupost more tako misliti, ne vedoč, da poleg družih neumnosti zahteva s tem, naj bi Slaven knjig netiskal, nego samo pisal, ker je tisk tuja iznajdba. Omika je, kakor ostrostolp ali piramida. Poklada se skala na skalo, da zidanje raste in se naposled konča v nedozirni višini. Ako bi se hotelo postaviti toliko posameznih ostrostolpov, kolikor je v enem posameznih skal, nobeden se ne bi dovršil. Tako je tudi omika. Če premišljamo poseben razdelek premnozih znanstev, to vidimo, da na ramena predniku stopa naslednik, a temu zopet njegov naslednik, dokler zidanje vrha ne doraste. Nič drugače se ne uči narod od naroda. Poslopja nobeden sam ne začinja od tál zidati, nego treba je, da si osvoji, kar so pred njim dognali drugi, ter da potem nadaljuje ondi, ker so se oni ustavili. Tako so delala vsa ljudstva, in bilo bi smešno, ako bi Slaveni izkušali drugače. Hoteli smo tedaj samo toliko reči, da narod, ako želi narod ostati, nikakor ne sme odreči, kar ima pravo svojega. Saj se ve, da je to pravo svojino treba najprvo dobro poznati, do ktere stopinje se mi Slovenci še nismo popeli. Torej dajati in jemati je narodu. Krepkejši, darovitejši narodje več dade nego prejmo, šibkejši več prejmo nego dade. V ktero teh vrst mi Slaveni spadamo, določi bodočnost. Kakor torej narodovo delo v omiki prejme nekoliko lica od vsega, kar se je do-

vršilo pred njim, tako je treba, da temu licu delajoči narod iz sebe doda še to, kar ima sam on značajno posebnega.

Tukaj nikakor nočemo dokazovati, da če Slaveni, kterih narečja niso dalje drugo od družega, nego so razna grmanska, žele kedaj krepko seči v zgodovino svetovne omike, potrebujejo najprvo enega pismenega jezika, čegar knjige, ako tudi natisnene v izkrajnjih srbskih ali slovenskih mejah, čitale se bodo tako ob črnem morji in pred kitajskim obzidjem, kakor v Zagrebu, Pragi in Ljubljani, — tega zdaj ne bodemo dopovedovali, ker ta misel je že izrečena, torej stara, kar svedoči, da se je tudi potrebnost jela že čutiti; a zamolčati vendar ne moremo, kako živo smo tudi mi uverjeni, da to je edini pot, po kterem Slaven v ogromnem številu stopi v vrsto družih kulturnih narodov, in če si ne izbere tega pota, da bode kriva zopet samo njegova čudovita slepota, ktera mu je že toliko nesreč nakopala na glavo. Mi bi rajši videli, da se zgodi to denes nego jutri; a ker znani slavenski razpurnosti izvestno minó leta in leta, predno zasije, ako že kdaj zasije solnce tega velicega dneva, kteri je vreden, da bi si ga tako hrepeneče želeli, kakor si je Izrael želel spasilca, ne ostaje nam drugo, nego da tej misli ne damo zaspati in jej nakopavamo cesto, kar nas je koli Slavenov, posebno mi Slovenci. Tako ne bodemo koristili samo občemu slavenstvu, koristili bodemo tudi vsak posamezni rod sebi!

* (Moravska Matica) v Brni je na svitlo dala knjigo znanstvene vrednosti: „Cizi slova ve slovanských řečech. Sepsal Ant. Matzenauer (profesor na realki v Brni) Šešit I.“ Kadar bude delo dovršeno, o njem kaj več spregovorimo.

* (Strašna nesreča.) Na jnžno - francoski železnici med Masilijo in Nico se je 6. t. m. 900 centov smodnika vnelo. Samo prva dva voza sta ostala nepoškodovana. Vsi drugi vozovi so zdrobljeni. Ljudi je 60 mrtvih, čez 100 pa ranjenih.

* (Huda zima.) V Pragi so opazovali v noči med 12. in 13. t. m. 24 stopinj, v Cvitavi pa celo 29 stopinj mraza. Tedaj zima, da drevje poka.

Listnica vredništva.

Gosp. Alojzij Jurinec v Banovcih pri Ljutomeru: „Vienac“ izhaja podporom ilirske Matice pod vredništvom znanega pisatelja Perkovca vsako soboto eno veliko polo v Zagrebu in velja po pošti prejemati za vse leto 7 gld., za pol leta 3 gld. 50 kr. Naročnino pošljite „administraciji Vienca v Zagrebu“ ali pa g. Ivanu Perkovcu.

Dunajska borska 17. februara.

Enotni drž. dolg v bankovcih	58 fl 90 kr.
1860 drž. posojilo	95 „ — „
Akcije narod. banke	7 „ 19 „
Kreditne akcije	251 „ 80 „
Enotni drž. dolg v srebru	68 „ „
London	123 „ 65 „
Srebro	121 „ — „
Napol.	9 „ 88 „

Pontini - jeva lekarnica „pri zamoreih“ v Gorici (v Rastelu),

Glavna zaloga vsakovrstnih vnanjih zdravil, zdravniškega orodja iz guttaperche, kilnih prevez itd.

Edina zaloga pravega Pagliano-vega sirupa iz Florencije, Moll-ove Seidlitzove štupe, melisovca beneškega, in Dehautovih kroglic iz Pariza.

Krepilna tekočina (Restitutions-Fluid) za konje, ozdravi vsako zvinjenje in ohrani konje močne in čile do poznih let. —

Zdravilna živinska štupa za konje, krave, vole, ovce itd. (2)

Vinograjška posestva

v srenji Gabernik hiš. št. 2, 13, 14, ktero ima 23 oral zemljišča, in ono v Kolperku, hiš. št. 20, ktero ima okolo 6 oral zemljišča, oboje poleg gorénje Pulskeve okraja slovenje-bistriškega, se prostovoljno prodaja, ali pa tudi zameni za hišo v mestu Mariboru ali Gradcu. Natančneje se izvé pri lastnikih

Pavl in Amalija Mihelak

(1) h. št. 101 v magdalenskem predmestju v Mariboru.



Podpisani javljajo prežalostno vest, da je sin, odnosno soprug in brat gospod

Bernard Zarnik,

načelnik železniške postaje v Lipovini na žakanj-zagrebski progi 10. februarja 1871. leta v Vrbovcu na Hrvaškem v 26. letu svoje starosti za pljučnico umrl. —

Ranki se blagemu spominu vseh znancev in prijateljev priporoča.

Jurij in Ana Zarnik, stariši; Sidonija Zarnik, rojena Kovač, sopruga; Marica Zarnik, sestra; Matija Zarnik, kaplan na Blokah in dr. Valentin Zarnik, koncipijent v Mariboru, brata.

Priporočilo.

Častitemu občinstvu naznanjam, da sem

specerijsko prodajalnico

(šent. petersko predmestje, hiš. št. 18, pred mesarskim mostom)

„pri mornarji“

zopet od J. Strcelba nazaj prevzel, ter z novim raznim blagom pomnožil, in sem v stanu vsem naročilom in vprašanjem postreči.

Posebnega ozira je vredna moja prodajalnica, ker je z novim frišnim blagom založena, kakor: z sladkorom, kavo, rajzem, z oljem raznih vrst, mlijlo, svečami, žganjem, špiritom, rumom, tudi se pri podpisane mu dobi raznovrstna barva, žebli, štirski brusi itd., po najnižji ceni.

Z nado, da bom vsakemu po njegovi želji postreči mogel, se priporočam slavnemu občinstvu.

Josip Levec,

(1) kupec.

Prosimo pozor!

Že mnogo let skušen najboljši pripomoček za kašelj, hripavost in suha usta pri govorjenji, je gumi s sladkorjem. Iz tega narejene gumi-bone, škatljico za 20 kr. prodaja (4)

F. Kolletnig v Mariboru.

T. Rochel & Comp. v Gradcu.

Razpisana služba.

Vkupna služba mežnarja in organista pri farni cerkvi v Žavcu v Savinski dolini se od 1. maja t. l. provizorično oddaje. Prosila se naj do 20. marca t. l. pri ondotnem cerkvenem predstojništvu pismeno za-njo oglasijo, kjer se tudi navadni dohodki te službe zvedó. (2)

Na tisoče ljudi

ima zahvaliti svoje lepe lase edinemu, najzanesljivejšemu in najboljemu

pripomočku za lasno rast

(haarwuchsmittel).

Ni je stvari, ki bi lase na glavi bolj branila in v rasteuji podpirala,

kakor po vsem svetu tako znana in sloveča, od mediciničnih avtoritet preskušena, z najsijajnejšimi in čudovitimi vspehi kronana, od Nj. c. kr. apostolskega veličastva cesarja Franza Jožeta I. avstrijskega,



kralja ogerskega in českega itd. z izključljivo c. kr. privilegijo za ves obseg c. kr. avstrijskih držav in vseh ogerskih kronovin s patentom 18. novembra 1865, št. 15.810/1892 odlikovana

Resedina pomada za kravžljanje

(Reseda-Kräusel-Pomade),



pri ktere redni rabi se celo najbolj gola mesta na glavi popolnoma z lasmi obrastejo, sivi in rudeči lasje dobe temnejšo barvo; ona lasna tla čudovito okrepeča, popolnoma in v malih dneh odpravi vsakojak oprhlanje in luskinanja, za vselej in v kratkem ustavi izpadanje las, daje lasom naravno svetlobo, lasje dobijo



valovito podobo,

in jih brani, da v pozno starost ne osive.

Zarad svoje jako prijetne vonjave in krasne zunanje oblike je poleg vsega kinč najfineji toaletni mizi.

Cena ene steklice s podukom (v 7 jezikih) 1 gld. 50 kr., s poštnim pošiljanjem 1 gld. 60 kr. a. v

Prodajalci dobé dostojne odstopke.

Fabrika in glavna centralna razpošiljavna zaloga za drobno in debelo pri

Karlu Polt-u

parfumeur-ju in lastniku večih c. kr. privilegij na Dunaji, Hernals, Annagasse 15, v lastni hiši, kamor naj se pošiljajo vsa pismena naročila, in kjer se naročila iz provinc za poslan gotov denar ali proti poštnemu povzetju najhitreje izvršujejo. (9)

Glavne zaloge so edino pri gospodih:

Viktor Grablowitz, lekarju „zum Mohren“ v Gradcu, Murvorstadtplatz; na dalje pri

Eduardu Mahru, dišavarskemu kupcu v Ljubljani, trgovcu z nirnberskim blagom v Beljaku in A. Hudelist v Celovcu.

NB. Kakor pri vsakem izvrstnem fabrikatu, poskušajo se tudi pri tem že ponarejanja in pačenja torej prosimo, naj se kupci obračajo le na gori omenjene zaloge in naj pravo Resedino pomado za kravžljanje od Karla Polta na Dunaji izrečno zahtevajo, kakor naj tudi pazijo na gori tiskane marke.